

Návrh

na zvýšenie počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ich funkčné zaradenie

Súčasný stav:

Vláda Slovenskej republiky uznesením číslo 89 z 27. februára 2019 schválila návrh na zvýšenie počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry a ich funkčné zaradenie.

Počet prokurátorov: 35

Členenie:

špeciálny prokurátor: 1

zástupca špeciálneho prokurátora: 1

odbor všeobecnej kriminality

1. oddelenie korupcie

2. oddelenie organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality

riaditeľ odboru: 1

vedúci oddelenia: 2

prokurátori: 9

odbor ekonomickej kriminality

1. oddelenie majetkovej kriminality

2. oddelenie hospodárskej kriminality

riaditeľ odboru: 1

vedúci oddelenia: 2

prokurátori: 8

oddelenie európskeho prokurátora

vedúci oddelenia: 1

zástupca vedúceho oddelenia: 1

prokurátori: 3

oddelenie extrémistickej kriminality

vedúci oddelenia: 1

prokurátori: 4

Počet zamestnancov v štátnej službe: 17

Členenie:

odborný radca: 2

hlavný referent: 1

odborný referent: 10

samostatný referent: 4

Počet zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme: 7

Členenie:

zamestnanec podateľne: 2

upratovačka: 2

vodiči: 3

Navrhovaný stav:

Počet prokurátorov: 38

Členenie:

špeciálny prokurátor: 1

zástupca špeciálneho prokurátora: 1

odbor všeobecnej kriminality

riaditeľ odboru: 1

1. oddelenie korupcie

vedúci oddelenia: 1

prokurátori: 9

2. oddelenie organizovaného zločinu, terorizmu a extrémistickej kriminality

vedúci oddelenia: 1

prokurátori: 10

spolu: 22

odbor ekonomickej kriminality

riaditeľ odboru: 1

zástupca riaditeľa: 1

prokurátori: 12

spolu: 14

Oddelenie európskych delegovaných prokurátorov

európsky delegovaný prokurátor určený hlavnou európskou prokurátorkou: 5

Počet zamestnancov v štátnej službe: 22

Členenie:

odborný radca: 2

hlavný referent: 1

odborný referent: 10

samosiatný referent: 4

asistent prokurátora: 5

Počet zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme: 7

Členenie:

zamestnanec podateľne: 2

upratovačka: 2

vodiči: 3

Navrhované zvýšenie počtu prokurátorov:

Počet prokurátorov: **zvýšenie o 3**

Navrhované zvýšenie počtu zamestnancov v štátnej službe:

Počet asistentov prokurátora: **zvýšenie o 5**

O d ô v o d n e n i e:

Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „Úrad špeciálnej prokuratúry“) je osobitnou súčasťou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky. Podľa § 55b zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o prokuratúre“) vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní v prípadoch najzávažnejších foriem kriminality a korupcie, trestne stíha osoby podozrivé zo spáchania trestných činov a uplatňuje oprávnenia prokurátora v konaní pred súdom, a to vo veciach, ktoré patria do právomoci Špecializovaného trestného súdu, ak nejde o veci patriace do pôsobnosti Európskej prokuratúry. Pôsobnosť Úradu špeciálnej prokuratúry vykonávajú prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry.

Podľa § 55e ods. 2 zákona o prokuratúre účinného do 1. septembra 2019 „počet osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry v členení podľa funkcií určuje vláda Slovenskej republiky na návrh generálneho prokurátora.“

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 89 z 27. februára 2019 schválila zvýšenie počtu prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry o 5, čím určila celkový počet prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry na **35**. Vláda Slovenskej republiky zároveň určila, že 5 prokurátorov (v členení vedúci oddelenia, zástupca vedúceho oddelenia a 3 prokurátori) bude začlenených v rámci novovytvoreného oddelenia európskeho prokurátora.

Zákonom č. 242/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2019, došlo k doplneniu zákona o prokuratúre v ustanovení § 55e ods. 2 tak, že „počet osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry v členení podľa funkcií určuje vláda Slovenskej republiky na návrh generálneho prokurátora; **prokurátori dočasne pridelení na výkon funkcie európskeho delegovaného prokurátora sa v rozsahu, v akom plnia úlohy Európskej prokuratúry, do tohto počtu nezapočítavajú.**“

Počet európskych delegovaných prokurátorov (ďalej aj „EDP“) pre Slovenskú republiku (miestom výkonu funkcie ktorých je v súlade s citovanou novelou zákona o prokuratúre Úrad špeciálnej prokuratúry) určila hlavná európska prokurátorka na 5 a to tak, že plnia úlohy Európskej prokuratúry v celom rozsahu (t. z. nebudú plniť úlohy prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry).

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 89 z 27. februára 2019 síce schválila zvýšenie počtu prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry o 5 európskych prokurátorov, keďže však plnia úlohy Európskej prokuratúry na základe rozhodnutia Rady Európskej únie prijatím nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, finančné prostriedky pre nich nevyčlenila do rozpočtu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

So zreteľom na skutočnosť, že do počtu osôb určených na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry sa nezapočítavajú prokurátori dočasne pridelení na výkon funkcie EDP v rozsahu, v akom plnia úlohy Európskej prokuratúry, je potrebné zosúladiť s platnou právnou úpravou členenie s počtom prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry. Prokurátori pridelení na výkon funkcie EDP tak budú v súlade s ustanovením § 55lb ods. 5 zákona o prokuratúre vykonávať funkciu v Úrade špeciálnej prokuratúry organizačne v rámci **oddelenia európskych delegovaných prokurátorov** (bez určenia ich počtu, ktorý stanovila hlavná európska prokurátorka) a uznesením vlády Slovenskej republiky č. 89 z 27. februára 2019 určený **počet 5 prokurátorov** začlenených do oddelenia európskeho prokurátora, bude **začlenený do iných odborov** Úradu špeciálnej prokuratúry. Tu len treba poznamenať, že miesta prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry, ktorí pred dočasným pridelením na výkon funkcie k Európskej prokuratúre vykonávali funkciu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry (aktuálne ide o 4 prokurátorov), s ohľadom na ustanovenie § 9b ods. 3 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov nemožno počas ich výkonu funkcie EDP obsadiť (budú spočívať).

Okrem vyššie uvedeného zosúladenia členenia s počtom prokurátorov s platnou právnou úpravou, navrhuje sa **zvýšiť počet prokurátorov** Úradu špeciálnej prokuratúry o 3 na celkový počet **38** (z ktorých, ako už bolo uvedené, nemožno obsadiť 4 miesta prokurátorov) a zároveň **optimalizovať členenie** Úradu špeciálnej prokuratúry, ktoré umožnia efektívnejšie využitie potenciálu prokurátorov, vyváženejšie rozdelenie trestných vecí medzi prokurátormi, efektívnejšie riadenie a účinnejší boj proti najzávažnejším formám trestnej činnosti (s prihliadnutím na čoraz zložitejšie a sofistikované formy jej páchania, ako aj jej charakter a rozsah), ktorá je v právomoci Úradu špeciálnej prokuratúry. V tejto súvislosti treba poukázať aj na rozšírenie katalógu trestných činov, na ktoré sa vzťahuje právomoc Úradu špeciálnej prokuratúry, novelou Trestného poriadku vykonanou zákonom č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 14 Trestného poriadku per analogiam sa právomoc Úradu špeciálnej prokuratúry analogicky vzťahuje na

- a) trestný čin úkladnej vraždy,
- b) trestný čin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 3 Trestného zákona,

- c) trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 4 Trestného zákona,
- d) trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 3 a 4 Trestného zákona v súbehu s trestnými činmi podľa písmen b), c), e), f), g), h), i), l) alebo m),
- e) trestné činy prijímania úplatku podľa § 328 až 330 Trestného zákona,
- f) trestné činy podplácania podľa § 332 až 334 Trestného zákona,
- g) trestný čin nepriamej korupcie podľa § 336 Trestného zákona,
- h) trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a Trestného zákona,
- i) trestný čin športovej korupcie podľa § 336b Trestného zákona,
- j) trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a obzvlášť závažné zločiny spáchané zločineckou skupinou,
- k) trestné činy terorizmu,
- l) trestné činy proti majetku podľa štvrtej hlavy osobitnej časti Trestného zákona alebo trestné činy hospodárske podľa piatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona, ak takým trestným činom bola spôsobená škoda alebo získaný prospech dosahujúci najmenej dvadsaťpäťtisícnásobok malej škody podľa Trestného zákona, alebo ak taký čin bol spáchaný v rozsahu dosahujúcom výšku najmenej dvadsaťpäťtisícnásobku malej škody podľa Trestného zákona,
- m) trestný čin poškodzovania finančných záujmov Európskej únie,
- n) trestné činy súvisiace s trestnými činmi uvedenými v písmenách a) až l) alebo m), ak sú splnené podmienky na spoločné konanie,
- o) trestné činy extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona,
- p) trestný čin ohýbania práva podľa § 326a trestného zákona,
- r) trestný čin prijatia a poskytnutia nenáležitej výhody podľa § 336c a 336d Trestného zákona.

Nový návrh organizačnej štruktúry **odboru ekonomickej kriminality** Úradu špeciálnej prokuratúry vychádza zo zistení o efektívite činnosti tohto odboru tak, ako je organizačne členený v súčasnosti, teda na oddelenie majetkovej kriminality a na oddelenie hospodárskej kriminality, na čele ktorých sú vedúci týchto oddelení.

Súčasný stav a vývoj tzv. ekonomickej kriminality jednoznačne preukázal nedôvodnosť existencie týchto oddelení, ich vedúcich, ako aj to, že doterajší počet prokurátorov tohto odboru – spolu 11, je nedostatočný a vyžaduje zvýšenie tohto stavu.

Toto konštatovanie vyplýva z dlhodobejšieho nápadu trestných vecí tohto odboru, z ktorých jednoznačne prevažujúcimi sú trestné činy hospodárske a nápad trestných činov proti majetku je dlhodobejšie nízky. Z uvedeného dôvodu členenie odboru ekonomickej kriminality Úradu špeciálnej prokuratúry na dve oddelenia v súčasnosti stratilo svoj význam, pretože s cieľom zachovania rovnomerného nápadu jednotlivých trestných vecí sú už tohto

času hospodárske trestné činy pridelené všetkým prokurátorom odboru ekonomickej kriminality, teda aj prokurátorom oddelenia majetkovej kriminality.

Novou organizačnou štruktúrou tohto odboru sa tak jednoznačne zefektívni a zoptimalizuje jeho riadenie a činnosť, predovšetkým rovnomernosťou nápadu trestných vecí s ich pomerným prerozdeľovaním jednotlivým prokurátorom, so sústredením sa tiež na efektívne zaistovanie nástrojov a výnosov z ekonomickej trestnej činnosti. Dôsledne pritom bude zohľadnený nielen kvantitatívny, ale najmä kvalitatívny aspekt jednotlivých, čoraz náročnejších a sofistikovanejších ekonomických trestných vecí, z ktorých väčšina pozostáva z desiatok, nie výnimočne aj zo stovák zväzkov. Do kategórie takýchto trestných činov patria najmä trestné činy daňové páchané zločineckými skupinami, ako aj trestné činy podvodného charakteru, úpadkové trestné činy, trestné činy porušovania povinností pri správe cudzieho majetku, poškodzovania finančných záujmov Európskej únie a ďalšie.

Zároveň takýmto zrušením dvoch miest vedúcich oddelení za zvýši potenciál týchto prokurátorov, ktorí sa zamerajú na priamy výkon dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v trestnom konaní a na zastupovanie obžaloby pred súdom.

Z uvedeného dôvodu sa tak dôslednejšie využijú vnútorné kapacity tohto úradu. Zároveň je však nevyhnutné zvýšiť počet prokurátorov odboru ekonomickej kriminality Úradu špeciálnej prokuratúry, reagujúc tak na aktuálny stav nápadu a zvyšujúceho sa počtu najzávažnejších ekonomických trestných vecí, ktoré najmä z kvalitatívneho hľadiska zaznamenávajú značný vzostup. Dôkazom tohto konštatovania je množstvo aj medializovaných trestných vecí ekonomicko-korupčného charakteru evidovaných na Úrade špeciálnej prokuratúry v posledných mesiacoch a realizovaných prokurátormi tohto úradu v súčinnosti s Prezídiom Policajného zboru, Národnou kriminálnou agentúrou.

Odbor všeobecnej kriminality sa organizačne člení na dve oddelenia: oddelenie korupcie a oddelenie organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality.

Vzhľadom na doterajšie skúsenosti, takto vytvorená štruktúra má svoje logické odôvodnenie a doterajšia prax potvrdila správnosť a opodstatnenosť členenia odboru, a to najmä z pohľadu charakteru trestnej činnosti, ktorá je v pôsobnosti jednotlivých oddelení.

Nárast objasnenej trestnej činnosti, čo nepochybne spôsobilo aj to, že polícia má v súčasnosti vytvorené lepšie podmienky na jej odhaľovanie, sa prejavil aj v náraste trestných vecí dozorovaných na odbore všeobecnej kriminality, a to najmä z hľadiska ich rozsahu, zložitosti ako aj počtu trestne stíhaných osôb v jednotlivých trestných veciach. Z tohto pohľadu je počet prokurátorov pôsobiacich na odbore všeobecnej kriminality poddimenzovaný.

Na odbore všeobecnej kriminality prokurátori vykonávajú dozor v kauzách, ktoré rezonujú v spoločnosti a sú známe pod názvami – „Govnet“, „Očistec“, „Božie mlyny“, „Judáš“, „Šátorovci“, „Dórovci“ a pod., pričom vzhľadom na prebiehajúce trestné konania je dôvodný predpoklad nárastu počtu exponovaných trestných vecí v dohľadnom čase.

V súvislosti s citlivým vnímaním tzv. extrémistických trestných činov treba uviesť, že zlúčenie oddelenia extrémistickej kriminality s oddelením organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality dôjde ku kumulácii síl potrebných k úspešnému boju aj proti tomuto druhu trestnej činnosti.

Treba zdôrazniť, že po zlúčení takto sa bude boju proti extrémizmu (z trestnoprávneho hľadiska) venovať 11 prokurátorov, namiesto doterajších 5 prokurátorov, čo v konečnom dôsledku prispeje k efektívnosti trestného stíhania páchatel'ov tzv. extrémistických trestných činov, rovnomernosti zaťaženia všetkých prokurátorov oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality a umožní aj lepšiu diverzitu (v zmysle rozmanitosti, rôznorodosti) jednotlivých druhov trestnej činnosti medzi prokurátorov tohto oddelenia. Treba taktiež pripomenúť, že prokurátori oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality sa zúčastnili školení a seminárov týkajúcich sa trestných činov extrémizmu a túto agendu aj v minulých rokoch vybavovali, a to aj po vzniku oddelenia extrémizmu.

Potreba zlúčenia vyplýva aj z nerovnomernosti zaťaženia prokurátorov, pretože kým prokurátori odboru všeobecnej kriminality, kde sú evidované nepomerne rozsiahlejšie trestné veci (zločinecké skupiny, rozsiahle korupčné trestné veci a pod.) podali v roku 2020 v priemere 7,8 obžaloby/prokurátor, prokurátori oddelenia extrémistickej kriminality podali v priemere 3,2 obžaloby/prokurátor. Kým prokurátori odboru všeobecnej kriminality strávili v roku 2020 na súdoch v priemere 110,5 h./prokurátor (prokurátori oddelenia organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality dokonca 130,9 h./rok), prokurátori oddelenia extrémistickej kriminality iba 28,6 h./prokurátor. Prokurátori oddelenia extrémistickej kriminality sú vysokokvalifikovanými odborníkmi, a preto niet pochyb, že zvládnu vybavovať aj inú agendu.

Nemožno nespomenúť fakt, že agenda boja proti extrémizmu je svojou povahou blízka a prirovnávaná v krajinách západnej Európy k problematike terorizmu, a to v súvislosti s prerastaním krajne pravicového, ľavicového, príp. islamského extrémizmu do terorizmu, pričom práve terorizmus je funkčne zaradený na Úrade špeciálnej prokuratúry práve pod oddelenie organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality.

V neposlednom rade treba poukázať na aktivitu prokurátorov odboru všeobecnej kriminality v medzinárodných organizáciách a orgánoch – OECD, GRECO, OSN, MONEYVAL; činnosť prokurátorov v medzinárodnom rozmere je nevyhnutná kvôli rozširovaniu medzinárodnej spolupráce, prenikajúcemu nadnárodnému zločinu, odhaľovaní trestných činov súvisiacich s tzv. počítačovou kriminalitou, tzv. cezhraničných trestných činov a pod.

Aj z týchto dôvodov sa javí nevyhnutným zvýšiť počet prokurátorov odboru všeobecnej kriminality – oboch existujúcich oddelení, aby prokurátorom rozšírila možnosť vykonávať aktívnejší a komplexnejší dozor v trestných veciach. O nadmernej zaťažnosti prokurátorov odboru všeobecnej kriminality svedčia aj štatistické údaje: na oddelení organizovaného zločinu, terorizmu a medzinárodnej kriminality vykonávajú v 111 trestných veciach dozor 4 prokurátori, na oddelení korupcie v 443 trestných veciach 5 prokurátori, čo predstavuje kritický stav.

Efektívnejšiemu výkonu dozoru prokurátora by malo prispieť aj určenie **5 asistentov prokurátora** na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry. Inštitút asistenta prokurátora bol do právneho poriadku zavedený zákonom č. 220/2011 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 2011, napriek tomu doposiaľ nebol uvedený do praxe. Ide pritom o osoby, ktoré samostatným vykonávaním úkonov inak vyhradených prokurátorovi (§ 30a ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov) a vykonávaním iných odborných a administratívnych prác spojených s výkonom funkcie prokurátora (§ 30d zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov), môžu zásadným spôsobom uvoľniť ruky prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry a umožniť im venovať sa plne tomu, čo je podstatou úloh prokurátora v trestnom konaní.

Z uvedených dôvodov generálny prokurátor Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh na zvýšenie počtu prokurátorov a asistentov prokurátorov na Úrade špeciálnej prokuratúry.